

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

Qvaestio IIII. De decimis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

celebrati præceperit, quæ nobis non est in
 vfu. De quantitate autem primitiarum
 nihil vel in veteri vel in nouo Testameto
 scriptum legimus, præterquam illud Ezech.
 45. Hæc sunt primitiæ, quas tolletis, sextam
 partem Ephræ de coro frumenti, & sextam
 partem Ephræ de coro ordeï. Mensura quo
 que olei Batus de quolibet coro. Super qui
 bus verbis Hieronymus declarat illud ad
 decimas pertinere, nam Ephrus, decima
 pars cori erat, sicut Beatus in liquidis. qui
 quidem corus triginta continebat modios.
 Subdit autem idem sacer doctus verba ista
 hæc, quæ extra de decimis, ca. 1. referuntur.
 At vero primitiæ, quas de frugibus offere
 bant, non erant speciali nomine definitæ.
 Traditionem quoque accepimus Hebræo
 rum, non lege præceptam, sed arbitrio ma
 gistrorum inolitam, quod qui plurimum,
 sexagesimam partem dabat sacerdotibus;
 qui minimum inter 60. & 40. licebat quod
 cunque voluissent offerre. Hæc in antiqua
 lege. In noua autem nulla signata est quo
 ta: sed in Hispania, si cui proventus ultra
 decem modios obuenerit, vnum soluit:
 etiam si vique ad mille aut decem millia
 ascenderit. Et in alijs locis magis est re
 nuis solutio. In hoc enim plurimum con
 suetudini defertur. Quin vti vbi decimæ
 ad totum ecclesiæ cultum assatim abũ
 darent, nisi cõsuetudo aliud cõtineret, nõ
 esset cur & primitiæ legis obligatione exi
 gerentur, nam quod diximus naturale ius
 primitias solui iubere, decimæ tunc satis
 supplerent. Ad auctoritatem ergo supra
 positam Exod. 2. respondetur quod no
 mine illic primitiorum, vt litera planè do
 cet intelligebantur oblationes, quas popu
 lus ad templi ornamenta fabricaciõta ad
 monebatur facere, videlicet, vnusquislibet
 aurum conferret, aut argentum, aut hya
 cinthum, aut purpuram, aliamq. id genus
 pretiosam suppellectilem ad vasa para men
 tique templi fabricanda. Quod autè Exo.
 13. primitiuorum oblationes signa, hoc est
 ceremoniæ appellatur. S. Tho. non negat,
 sed respondet vt art. 1. de oblationibus, in
 genere respondebamus, nempe illas præ
 cisè ceremonias sanctæ Christianorum Ec
 clesiæ non licere ex lege veteri iustaurare,
 quæ figure futurorum erant, eo quod iam
 modo menda essent Alias tamen quæ dũ
 taxat in recognitionem beneficiorum Dei
 adhibebantur, cum eadem apud nos ratio

permaneat, non est quod nobis non liceat
 instituire. Ad secundum respõdetur, quod
 primitias vetus populus Deo non solui de
 bebatur ob fructus quos terra Dei benignita
 te profert: verũ & ob terras ipsas, quæ eius
 beneficium illis promissæ fuerant, et
 etiam donatæ. Hęc ergo secunda causa non
 est apud nos superflua, sed prior. Tameñ
 cum & mūdum ipsum Deus ob nostri gra
 tiam condiderit, nobisq. subinde, & posses
 sionẽ donauerit, iuxta illud Psal. 1; Terrã
 aut dedit filiis hominum, hæc etiã de cã de
 bent illi primitiæ. Tertiuũ aut iam solutum
 est, vbi diximus, quantitatẽ primitiarum
 non esse lege præscriptam, quia cum intra
 oblationum lineam cõprehendantur, de
 berent saltem spontaneè aliquid retinere.

Ad secũ
dũ arg.

Ad ter
tiuũ arg.

QVÆSTIO IIII.

DE DECIMIS.

S. Thom. 2.2. quæst. 87.

ARTICVLVS I.

Verum homines teneantur dare decimas ex necessitate præcepti.

POST oblationes, sequitur de
 decimis sermo. Apparet n
 non omnes homines ex ne
 cessitate præcepti ad earum
 solutionem teneri. Illud n.
 præceptum extat Leuitici 27. vbi legitur.
 Omnes decime terre, siue de frugibus siue
 de pomis arborum domini sunt. Et infra,
 omnium decimarum ouis, & bouis, & cap
 re, quæ sub pastoris virga transeunt, quid
 quid decimum venerit sanctificabitur Do
 mino hoc autem præceptum inter morali
 a eo referri nequit, quod moralia natura
 iubet, quæ tamen non decimam potius
 vel vndecimam vel nonam partẽ præcipit.
 Si autè ceremoniale fuerit aut iudiciale, iã
 satis li. 2. monstratũ est, quemadmodũ illa
 fuerint antiquata. Secũdo illa sola Christia
 nis, quorum fidem vniversi mortales susci
 pere tenentur, sub præcepto concludun
 tur, quæ Christus, vel eius Apostoli nobis
 indixerunt, secũdũ illud Mat. vlt. Docen
 tes eos seruire omnia quæcunque manda
 ui vobis. Et Paul. act. 12. Non subiecti fugi
 quo minus annuntiare vobis oẽ consilium
 Dei. Sed neque inter Christi, neque inter
 Apосто.

Prima
rõ a par
te nega
tiua.

Secũda
ratio.

Ad pri
mũ arg.

Apostolorum documentum obligatio vlla legitur decimarum. Quo enim Dominus de decimis Mart. 20. meminit, Vt vobis qui decimatis mentiam, & in iure, &c. hac oportuit facere, ad tempus praeferre legis referendum censetur: secundum illud Hilarij super Matth. Decimatio illa holerum, quae in praefigurationem erat utilis, non debebat omitti, ergo tempore gratiae dissolutum nobis est decimarum iugum.

Tertio: Tempore gratiae ea solum ex lege veteri nobis relictia sunt quae nobis natura iubet: quare neque ad plura tenemur, quia gentes ante illam legem: illis autem seculis non exhibebantur ex praecipio decimae, sed ex voto. Legitur enim de Iacob, Genes. 28. quod Iacob votum Deo vouerit, dicens: Si fuerit Deus mecum, & custodierit me in via per quam ego ambulo, &c. tunc totum quae dederis mihi, decimas offeram tibi, ergo neque nos iustius decimas debemus.

Quarto: Sub illa praefiguratione lege tria soluebantur decimae. Prima quidem tribui Leui de quibus, ut ait, prox. dicebamus, legitur Num. 18. Leuitae decimarum oblatione contenti erant, quas in usus eorum & necessaria separati. Secunda, de quibus Deut. 14. refertur. Decimam partem separabis de cunctis frugibus tuis quae nascuntur in terra per annos singulos, & comedes in conspectu Dei tui in loco quem elegerit Deus. Ac demum tertia, de quibus inibi pronus subiungitur. Anno tertio separabis aliam decimam ex omnibus quae nascuntur eo tempore, & repones intra ianuas tuas, venietque Leuitae, qui aliam non habet partem neque possessionem tecum, & peregrinus, ac pupillus, & vidua, quae intra portas tuas sunt, & comedent, & saturabuntur. A secundis autem atque a tertijs lex gratiae nos absoluit, ergo pari modo ab illis primis generis. Quinto, quidquid absque temporis determinatione praecipitur, sed nisi tempore congruo solvatur in culpa constituit negligentem, ergo si necessitas eos qui euangelium profitentur, ad decimarum solutionem urgeret, fieret subinde consequens, ut quibus terris eadem solutio non est in more, criminalis delicti rei essent, non modo non solventes, verum & ecclesiae ministri dissimulantes, quod non est dignum, ut facile concedatur. In contrarium autem est Augusti. testimonium decima sexta quaestione prima canon. de-

cima. ubi ait, decimae ex debito requiruntur, & qui eas dare noluerint, res alienas inuadunt.

In quaestione vestibulo appendendum statim discrimen est inter decimas ac reliquas oblationes. Differunt quippe secundum omnem causam generis. Primum scilicet ex parte finis, per quem de ceteris dicitur, quod reliquae oblationes Deo in eius honorem immediate, ut cum scholasticis loquamur, debentur, quamvis in vltimo ministrorum deinde redundent, quippe qui nomine ipsius eas suscipiunt, vnde laetificijs expositum est, quorum ceremoniam diuina maiestas colitur atque in primis, quae pio susceptis fructibus eidem rependuntur. Decimae vero, veluti hic ait Dicit Thom. cum ministrorum stipendium, sunt peculiariter instituta. Hoc vltimo libro 2. sub tit. de acceptione personarum, satis superque monstrauimus. Sic enim habetur Num. 13. Filij Leui dedi omnes decimas Israel in possessionem pro ministerio quae ferunt mihi in Tabernaculo federis. Et infra de eisdem decimis, Primum est ministerio, quod fertur in Tabernaculo de ministerio, Et Malach. 3. Inscite omnem detractionem in horum meum, vnde dicitur in domo mea. Et eadem ratione sub lege gratiae soluantur sacerdotibus pro altaris obsequio, sacramentorumque administratione, secundum verbum Christi, Lucae 10. Dignus est operarius mercede sua, & illud sepe citatum 1 ad Corin. 9. Nemo suis stipendijs militauit vnquam. Quod Innoc. 3. in eadem sententia, extra de praed. c. 2. Cum secundum Apostolum. Atq. hoc, quod loco citato satis superque indicauimus, fundamentum est eorum maximum, quae non modo hic dicenda sunt, verum & libe- terq. repetenda. Et haec se quatuor distincta differentia ex parte materiae, nempe quod reliquae oblationes non sunt ex rebus omnibus necessariae, decimae in ex cunctis rebus vel domi vel in agro procreantur sumptuosius persoluantur. At decimae tertia differenti sumitur ex parte formae, quoniam reliquae oblationes vltro offeruntur, vel saltem quoad quotam: Decimae in rigore praecipiti, eademque sub illa quota, quam nomen sonat, debentur. His sic tenentur praenotatis quatuor conclusionibus ad quae respicitur Prima. Decimarum solutio ex praecipito iuris debetur partim diuini ac naturalis, partimque

SOTO
de iustitia
Legibus
DIT
13

Hilarij

Tertia ratio.

Quarta ratio.

Quinta ratio.

Augusti.

tim que humani. Nam quod in genere ecclie ministris populis sumptibus sustententur, naturale præceptum est, atque adeo in lege veteri moralium numero comprehensum. Quod autem pars fructum decimam eisdem sumptibus mancipetur, iudiciale tunc ius erat, atque adeo in nostra lege pontificium. Vtraque pars patentissima est: si modo tamen illud inter moralia iudicialiaque discrimen recolas, quod lib. 2. de divitiis dicitur. Etenim morale præceptum, quod de iure ex natura principis seu syllogismi conclusio elicitur, veluti illud; Non occides ex illo generali. Id ne facias alijs, &c. iudiciale autem est illud: at quod spectantur arbitratu quodam ab universali descendit, veluti vniuersale illud; Aliquid Deo est offerendum, sic arbitris; vbi vniuersam vitulam offeras, aut aliud quoduis animal. Hoc ergo discrimine supposito, facile conclusio liquet. Et qualem prior pars præcedentiq; subdit de religiorum paupertate, tam est nobis demonstrata. Etenim quicumque reipub. in re necessaria administrant & tenent, ius habent stipendium ab eadem reipub. suscipiendi, imo & exigendi: administratio autem diuini cultus reipub. necessaria est: imo verò multo plusquam secularium magistratuum: ergo eiusmodi ministris stipendium reipub. debet, idque multo æquius quam quæ principibus ac militibus contemnitur: nam diuino ordine temporalia spiritualibus inferunt. Quare Deus iure optimo ecclesias earumq; ministros instruit: in quorum sustentationem tanquam rerum dominus imperare populo potuit quam ipse iustam censeret bonorum suorum portionem. Hoc ipsum naturale ius docet Paul. 1. ad Cor. 9. Altera verò conclusionis pars nihilo patet obsecutus. Ius enim nature non nisi ministrorum pro eorum numero & dignitate sustentationem iubet. At verò qualis esse debeat populi pensio, id arbitrio prudentiaq; reip. pro rei qualitate statuendum relinquit. Deus autem qui populum illum in publicam peculiari culpa gubernabat, quoniam à duodecim tribubus vniuersum cultum administrando mancipauit: quare adeo agricultura vacare non poterat, atque adeo nec propriam sortem in terra promississet possessura, ne minus

reliquis, imò aliquantulum plus tanquam honorator de terræ fructibus perciperet, decimam partem singulis reliquarum tribuum in eorundem Levitarum subsidium imperauit: vt patet Leuit. 23. & alibi crebro. Atque ob id etiam quod cum forsitan solutio non tam exactè fieret, paulò plus obueniebat illi tribui quam ceteris. Nam ex centum decem quæ vnde decim simul tribus quotannis in horrea congerent vnde decim reddebant Levitis: atque adeo aliarum singula retinebant non nisi nouem. Ex quo ita præceptum illud de quota fuisse, vt ait S. I. hom. iudiciale, veluti alia multa, ad seruandam populi aequitatem & decorum: nam etsi ex consequentia aliquid etiam in futurum significabat: sicuti, & fertur cuncta eorum gesta: secundum illud ad Corin. 10. Omnia in figura contingebat illis. Decima nam pars, perfectionis symbolum est: quippe cum denarius digitorum sit numerorum supremus limes, cunctos concludens. Quare ideo quota preestabatur ille populus legem suam & statum non esse perfectum, sed eius complementum à Christo fuisse dependens. At verò licet hac ratione quodammodo præceptum illud cum ceremonialibus conueniebant, tamen non erat eiusdem generis: quia non præcipue significandæ gratia erat constitutum. Secunda conclusio, inter ceremonialia & iudicialia legis præcepta sic differrebat, vt circa finem 2. lib. demonstrauimus, & paulò ante hæc repetiuimus, quod ceremonialia non licet post Euangelium integrare: iudicialia verò quamuis quantum ad vim illius legis fuerint: prius antiquata: possunt nihilominus nonnulla Christianis instaurari. Quæ admodum lex talionis: & quod quia onem depraedatur, quatuor reddat, potest à principio modo lege institui. Tertia conclusio. Determinatio decimarum ad istiusmodi quotam est de iure ecclesiastico & pontificio: quod prudentibus considerationibus institutum est: Atqui in primis quod id possit ecclesia constitucere: haud dubium est, cum non fuerit ex eo ceremonialium genere, quod aliquid nouæ legis præfigurabat: sed iudiciale, idque ad cultum diuinum pertinens: quod apud nos excellentius permānet. Sed quod eandem fuerit imperare quotam, probatur tam ex parte populi quam ex parte sacerdotum.

Corollarium.

Secunda conclusio.

Tertia conclusio.

Probatio.

Probatio.

rum. Ex parte quidem populi; quia Evangelicus antiquo dignitate praestat, ab iudantioriq; est iustitia praeditus: secundum illud Matth. 5. Nisi abundauerit iustitia vestra plus quam scribarum & Phariseorum, non intrabitis in regnum caelorum. Ex parte quidem sacerdotum: quoniam leges sunt excellentioris dignitatis, quam antiqui, excellentiusque tractantes sacramentum, vt 2. ad Cor. 3. monstrauit Apostolus. Decimarum ergo genus ex iure naturali ortu habet; species vero ab humano per ecclesiam merito sancita est. Quarta conclusio: Haec decimarum quota pro temporum, locorumq; & personarum qualitate & opportunitate maior potest minorque secundum ecclesiae iudicium institui: haec conclusio, est superioris appendix. Circa Corollariū primae conclusionis, qua assertum est decimas ad iudiciale ordinem spectare, ambigere quis forsitan posset, tum ex eo quod cum ad diuinum cultum atineant, ceremonia potius esse videtur: tum ex eo quod tua nobis, de decimis, vbi Innocentius III. ait, Deū sibi in signū vniuersalis dominij reddi praecipisse: vnde fit, vt ad cultus religionē spectent. Ad hoc tamē facile per ea quae dicta sunt, responderetur. Haud enim Deo immediate sicuti sacrificium offeruntur, sed ministris tanquam merces soluuntur, perinde atq; principibus tributa: itaq; non sunt ipse cultus, sed ministrorum stipendia qui cultui deputantur; secundum verbum Malachiae citatum, vt sit cibus in domo mea. Quare statim propheta subdit, propterea, quod decimae nō soluebantur, inhibuisse Deum pluuiam, fama que populum oppressisset. At verò quia Deus ecclesias, sacramentaque eorumque ministros instituit quibus stipendia haec consignauit, ideo ait Pontifex in signum vniuersalis dominij Deo exhiberi. Confirmatur haec nostra solutio, quia quota tam ministris quam antiquis ecclesiae ministris ad aequalitatem in populo seruandā, atq; adeo ad humanitatem plebis, honoremque sacerdotibus debetur: constituta est, quod est iudicium in ordine existere iudicialium.

Argu. 2. Alud autem ex eodem canone arguitur: nempe non modo decimas secundum genus & substantiam, verum & quotitas esse de iure diuino, nam Papa illud de decimarum integritate loquebatur: sed de

hoc statim in solutione postremi argum. vbi iterum dicere repetimus quotam non esse de iure diuino: quippe cum lex vtiq; nil nos obliget, de huiusmodi quota nihil in nouo sacro eloquio scriptum, sed extant ecclesiasticae & pontificiae constitutiones, instar antiquae legis factae, vt patet toto titulo de decimis & 16. q. 1. & alibi crebro. Obligant nihilominus eadem sancta decreta sub reatu leuhalis criminis, ita vt vbi desuetudo culpam non excuset, sacrilegium esset eadem quotam non perfoluere. Ex his subinfertur, ut in 4. conclusione diximus, eandem quotam variari posse, & dispensatione pontificis & minui & tolli, diuina enim id quod iuris naturalis est, sit semper superfluum & saluum, nempe, vt alicunde ecclesiarum ministris pro sua dignitate & minere alimentis impendant reliqua q. vitae subsidia. Hoc enim nulla desuetudo vel dispensatio violare potest. His ergo quae patentia sunt generaliter, positissimum hic dubium, idem explanatione dignissimum, tercia nobis offert conclusio. Nam si hanc quotam, vt compensissimum est, neq; lex Evangelica neq; vlla perinde diuina nobis impetas, videtur ecclesia nimium à Christiana familia pro suis ministris excessisse, atq; deo neq; equitatem seruasse antiquae legis, neq; humanitatem, quam noua debuit serui induere. Nam si in illo Hebraico populo decima templi ministris ad dicta fuerat, ratio id postulabat, erant siquidem Leuitice 12. pars populi. Quocirca etsi vnde decimas perciperet, non erat enormis excessus, cum reliquarum singulae remeant nouem: eo positissimum, quod voces habebant, & alendam familiam. Clerus autem euangelicus curatorum, quibus solis (si Caietano credeamus) debentur pro suo ministerio decimae, forte non est decima pars populi, aut plurimum 50. quod ergo à reliquis quadraginta nouem totum recipiat decimas, singularisque egerantia non fiant nisi nouem relique nulla ferre vltiqua: atq; ob id maxime, qd neq; iustas, neque sobolem hinc debent. Et ex alia parte decimae Christianis etiam personales imperantur: quae antiquitas non erat in vsu. Ex quibus sic consequens, nequa earum rationum, quibus tercia conclusionem S. Thomas fulciuit, esse solida.

Nam

SOTO
de Iustitia
& Iure
Legibus
DIT
13

Nam etsi populus Christianus iustitia prestare debeat Hebræo, non est necesse in hoc abundare, vt supra iustum sacerdotibus suis effundat. Et quamuis sacerdotes sint præ antiquis honorandi, non tamen tanto stipendiorum aceruo. Hæ sunt rationes, quibus tum alij, tum præsertim hoc loco Caiet. conuicti, non alia iustitiam in decimarum quota reperiunt, quam quod clericis non pro ipsi solis, sed pro pauperibus, quibus ecclesiæ fructus dispensare tenentur, persoluitur. Et quidem si id duntaxat auctores isti sentierint, quod ecclesiastici stri-
 fiori longè sanctioriq; misericordiæ vinculo quam laici tenentur in pauperes, esse benefici, assertio esset certissima: cõterendū tamen decimas illis non omnino tanquā dominis solui, sed tanquam dispensatorib; concedi: quarum partem rigore iustitiæ tenentur egenis refundere: imò tanta obligatione ait Caiet. quanta eis eadem debentur decimæ. Vnde sit istis auctoribus con-
 sequens, vt secus facientes, sint restitutioni obnoxij. Hoc profectò non tanta probabilitate pollet, quin cõtrarium sit longè probabilius: imò ni fallor, certa ratione verū: vt lib. seq. constabit: vbi de hac re amplam disputationem ad ornandus: à qua ideo im-
 præsentiarum super sedendum nobis est. At verò quoniam hoc porissimum eorum est argumentum quod aduersarij suam opi-
 nin. fulcire contendunt, respondere hac de re illis est nunc operæ pretium. Primo ergo contrarium fundamentum si fieri potest, affirmemus. nempe decimarū sub hac quota non exuperare iustum stipendium ministrorum ecclesiæ: etiam si tanquam veris dominis tota eis adiacetur. Et probatur contraria ratione illius, qua aduersarij vtuntur. Iustus numerus clericorum qui ad cultum diuinum in lege gratiæ necessarij sunt, non tanta proportione minor est reliquo populo, vt iuste decimam suscipiant. Imò forsitan duodecima est pars populi, sicut olim Leuitica tribus: aut plu-
 umū 15. vel multo minor quam 20. Probatur hoc: In lege veteri vnicum erat dū taxat templum, quo omnes duodecim tribus ad sacra confluebant, neq; nisi quater in anno: nam tot erant duntaxat præcipue solennitates: in nostra verò ecclesiā vix sunt centum domus, que non habeant vnum templum, cui quotidie ab omnibus sacerdotibus feruitur; nam illi per vi-

ces hebdomadatim feruiebant. Si ergo in seruitium vnius præcisè templi duodecima pars populi erat conscripta, quidnam miraculi est, si æqualis nunc pars tante templorum multitudinī administranda mancipetur: quandoquidem ratio medicorum a sine sumitur. Sed ait Caiet. solis clericis qui curam habent animarum, decimus debetur: cuius profectò assertio nis nescio quodnam habere poterit fundamentum nam attulit nullum. Enimvero si templo illi, quo non nisi Arca testamēti custodiebatur, tam numerosa cantorum aliorumque ministrantium copia, vt in libris Paralipomenon, legitur deputata fuit, cur nō in templis nostris, quibus corpus Christi adoratur & colitur, non præter patre-
 cios amplior sacerdotum numerus dediceretur: quibus vt iuxta verbum Malach. cibum habeant in domo Dei, decimæ contribuuntur? His autem in super adiungamus, sacerdotes nostros multo esse sublimioris dignitatis, quam illos: vt pote in quibus amplissimus esse debet antistitum numerus mox & Canonicorum, quibus ecclesiā præfulgere congruit. qui adeo necesse habent ministros & familias habere. Nam si quis nobis obijciat debere omnes in paupertate viuere, profectò nemo esset qui huic sententiæ refragaretur, si possibile esset vt tantus clericorum numerus quantus necessarius est, decenti sanctitate polleat: nam tunc citra alium ornatum populo haberetur in pretio. At quia id fieri non potest, necesse est, conditioni humanæ indulgere: haud enim esse omnes possunt vt D. Martinus aut Nicol. atque adeo sic sacerdotes familia & auctoritate honestare, vt populus eos non despiciatur, sed tanquam præcipuos Reipub. colat. Quare nullum est indecorum, si episcopi, ceu alij magnates viuunt & canonici, sicuti alij nobiles: & sacerdotes, veluti alij ciues. Etenim documentum huius rei manifestum est, quod illis prouincijs, vbi sacerdotes nimia egestate præmuntur, vilescunt in conspectu populi: atq; inde sacramenta & res sacræ eo inclinant, vbi in opprobrio habentur. Quocirca vt aliud ineamus argo non concedet sacerdotes nostros propter sacramentorum dignitatem opifices esse, manualesq; operas exercere, quod Leuitis licebat Colligamus ergo, quoniam esse decet, atq; præclarum ecclesiasticum ordinē, cum

Solutio Caieta.

Solutio propo- sitionis dubij.

Rõ prima asser- tionis p- ximæ.

Secunda ratio.

Confir- matio.

Soro, de Iust. & iu. Ggg. Aolsq;

etoq; adeo eius gradus cum suis familijs
 perpendamus, no minor est pars in popu-
 lo, quam duodecima, seu vii dicebat, quin-
 tadecima. Præterea, sacerdotes nostri va-
 care debent literarum studio, atque adeo
 hoc negotio patrimonia sua innumere.
 Quare repetiri non possent qui absq; ali-
 quo proposito præmia tantis facerent. sum-
 ptus, tantumq; ætatis & laborum dispen-
 derent: nam qui hoc religionis duntaxat,
 amore faceret, quam rarissimi essent. Qua-
 propter consulere ecclesia debuit huma-
 no ingenio, eiusq; imbecillitati conuere.
 Fateor equidem ingenue, ecclesiastica sa-
 cerdotia iniquissime esse distributa. Qua-
 re alij abundant, neq; citra scandalum pô-
 pis ac rerum luxurie exuberant, alij verò
 esturiunt: tamen ad normam diuini iuris
 pro qualitate & dignitate personarũ eius-
 modi fierent distributiones, constaret li-
 quidò sanctionem ecclesiasticam de deci-
 marum quota non esse superfluum, sed q̄-
 uissimam. Atq; hac ratione in primitiua
 ecclesia vbi syncretus colebatur iudes, mul-
 ti de sua substantia ecclesias locupletabãt.
 Accedit huc, quod decimæ non ita exactè
 vbiq; exoluuntur, sed multus in locis exi-
 restuntq; cenobia multa atq; hospitalia il-
 larum fructibus fundata. Suprà hæc, & in-
 gruenne aliqua ecclesiæ calamitate necessa-
 rij sunt ampliores sumptus: qua ratione
 & regibus adiudicatus iam est bonus deci-
 marum cumulus. Hæc igitur cuncta eccle-
 sia mature prospexit, dum decimas edi-
 xit. Haud ergo ad iustificandum hæc legè
 est ad id suffugere opus, quod clerici de
 iustitia teneantur sua bona elemosinis
 dispendere. Quare medianissimè D. Tho.
 hanc rationem inter probandum conclusi-
 onem tertiam non commemorauit, sed
 illarum tantum meminit, quod noster po-
 pulus iustior esse debet antiquo, nostriq;
 sacerdotes amplioris dignitatis. At verò
 quia lex misericordiæ permissiua clericos
 cogit: subdit idem S. Doctor bis aut res in
 hac q. quod decimæ dantur sacerdotibus,
 vt sint in pauperes effusus benigni. Et
 quod potissimum propositi nostri arg. in
 calce ponamus, arguitur tandem. Quota
 decimarum nihil aliud est quàm moderatio
 & specificatio naturalis iuris, ius autè natu-
 ræ in hoc tantum decimas imperat, vt sint
 ministris ecclesiæ in alimentum & stipen-
 dium ego quota de rigore iustitiæ ad hoc

præcisè instituta est, non in vltus pauperum.
 Nam & Caiet. ipse impresentiarum
 concedit, quod decimæ quantum ad ius
 naturæ in vltum tantum deberent mini-
 stris: sed ius elemosinarum est, inquit, vt
 auctiores eisdem sacerdotibus pro pauperibus
 tribuant. At verò nescio cui esse co-
 gendus populus. vt elemosinas pauperum
 sacerdotibus concederet De hoc autem
 infra loco citato. Igitur nemo debuisset
 propter illam excogitam proportionem
 quod clericus non sit quinquagesima pars
 populi in hac de scendere sententiam,
 quod clerici teneantur de iustitia sub po-
 na restitutionis sua stipendia pauperibus
 impertiri: nam res tanti momenti adiq; ec-
 clesiæ expressò decreto certè non est distri-
 manda. Dixerim excogitam proportionem
 nam vt summatim cuncta complectar, si
 experientiam: qua moralis scientia nititur
 con'ulas, nulla est ciuitas aut ingenio op-
 pidum, vbi non multo plures repenas di-
 tiores quam sint sacerdotes. Fictum er-
 go est dicere, quod habeant ipsi quinquage-
 simanouem decimas: & singulis reliquis
 populo nouem. Primum igitur argumẽta
 tis superq; discussum est atque dilutum.
 Ad secundum vero responderetur, deci-
 marum præceptum qua parte nature est
 & morale, illie esse à Christo designatum:
 vbi Luc. 10. ait dignum esse operarium
 mercede sua: locupletius autem 1. ad Cor-
 int. 9. ab Apostolo inculcatum: vbi iam
 multis naturalium ciuiliuq; exemplis co-
 stituit, vt qui altari seruit, de altari viuat.
 Sed quantum ad quotam, commissum
 fuit ecclesiæ iudicio & sententiæ. Ad tertium
 responderetur ante tempus antiquitatis
 ab Adam vsq; semper viguisse idem
 mandatum, quatenus naturale est. Fœuit
 enim semper in quacunque Repub. bene
 instituta sacerdotes, qui seruntur fuisse pri-
 mogeniti. At verò quia non erant certo
 numero decreti, quotam vnaquæque Repub.
 sub arbitrio instituebat, vel aliunde
 suis prouidebat sacerdotibus: Abraham
 autem, vt legitur Genes. 14. prophetico
 instinctu decimas obtulit Melchisedech:
 qui teste Paulo figuram nostri sacerdotij
 præferebat. Et eodem forè spiritu Iacob
 eadem non certis sacerdotibus, sed
 Deo vouit. Ad quartum responderetur
 quod cum in illo quondam populo tam
 frequenter iterarentur sacrificia, necesse

Tertia
ratio.

Postre-
ma.

SOTO
de iustitia
legibus
DIT
13

esse habebant præter decimas. Leuitis sol-
uendas, secundas etiam ad sacrificia offe-
renda referre. Quæ nobis quibus iam
illæ victimæ cessarunt, non impetrantur.
Tertium verò decimarum genus, quæ cū
pauperibus diuidenda erant, in noua le-
ge mandato misericordiæ augetur, quo
nos identidem Christus admonuit, vt ef-
semus in pauperes profusi. Ait enim Luc.
1. Quod superest, date elemosinam. Ad-
dit autem D. Thom. & decimas, quæ mini-
stris ecclesiæ dantur, per eosdem deberi in
vñs pauperum dispensari. Quod non in-
tellexisse de præcepto iustitiæ, sed miseri-
cordiæ, inde constat. quòd cum alio præ-
cepto elemosinarum adiunxit. Postremo
verò argu. illa tangitur dubitatio, vtrum
per defuetudinem abrogati ius possit deci-
marum, quæ ex altera pender, An decimæ
sint de iure diuino? Et quidem nonnulli
interpretum canonici iuris super cap. in
aliquibus, de dec. censent omnino esse de
iure diuino, etiam quantum ad quotam,
nam postquam illic dicitur decimas cum
integritate esse soluendas, subditur, quia
debentur ex lege diuina, vel ex loci consue-
tudine approbata. Et c. paracianos. eod. ti.
legitur decimas non ab homine, sed ab ip-
so Domino esse institutas. & c. tua nobis.
suprà citato, & c. Reuertimini, extra de dec.
cim idem apparet insinuari. Et quamuis
aliorum dicta doctorum glossari possint,
quod intelligant de decimis, quantum ad
substantiam: Hosien. tamen in sua sum-
ma, titu. de decim. §. 7. expressè sustentat
etiam quotam esse de iure diuino dicens
tum illud quotæ præceptum fuisse mora-
le, tum legem illam non prorsus cessasse:
plurimum id inculcans auctoritatibus: sub-
sannansque adeò Raimundum & Theolo-
gos contra sentientes. At verò non est res,
quæ in controuersiam venire possit: cum
planissimum sit, decimarum quotam in le-
ge veteri iudiciale fuisse præceptum, non
morale. Quod Hosieni nunquam negaf-
set, si sua fuisset facultatis, rationem di-
stinguens nosse inter mortale præceptum
& iudiciale. Morale enim (vt sepe di-
ctum est) conclusio est principiorum na-
turalium, ex quibus quamuis exciatur, æ-
lendos esse ecclesiæ ministros, quod ad
decimarum genus & substantiam attinet,
tamen quòd hæc aut illa fructuum quota
contribuatur, nulla lex naturæ præcipit,

sed quod id tantum tribuatur quàm eis-
dem sufficit. Sed glossa, quæ Paulino verb.
ad Hebr. 7. assuere conmittitur, est ad nota-
da. Ait Paulus. Translato sacerdotio ne-
cesse est, vt legis translatio fiat. Cuius sen-
tentia est, legem illam cum Christo expi-
rasse, atque adeò illa cessasse legalia. Et re-
spondet ipse nõ facere illum sensum, quia
nullo modo, inquit, concedendum est le-
gem illam omnino cessasse. Sed sensus est,
inquit, ius leuitarum petend. decimas in
Euangelicos sacerdotes transiisse. Vide,
quam faceret consultius, qui Theologiã
non proficiunt, ab interpretamento Scri-
pturæ sacre calamum abstinere, neq; de di-
uino, naturalive iure tractare, quod ipsis
messis aliena est. Cessauit enim omnino
lex illa vt laussumè libr. 2. commonstrauim-
us, præter id, quod vel lex naturæ reti-
nuit, vel ecclesiæ sanxit. Quotam ergo hæc
certissimum est non esse de iure diuino.
Sed si quæ inter Decretales, & Canones fa-
ctos offendantur verba, quibus decimæ di-
uino iuri tribuantur, vel intelligenda sunt
quantum ad substantiam, vel si de quota
habeatur sermo glossandus est, vt sint de
iure diuino exemplariter, hoc est, exem-
plo vetusti iuris constitutæ. Igitur vtrum
per defuetudinem aboleri possit decima-
rum obligatio. D. Thom. negare omnino
impræsentiarum videtur, nam respondet
in Italia, in illisque terris vbi decima non
soluuntur, ob id solum incolas à culpa eri-
pi, quod ecclesiæ ministri indulgere illis
censentur, non petendo sicuti Paulus se fe-
cisse. 1. ad Corinth. 9. testatur Nam vbi
postquam demonstrauit potestatem ha-
buisse sustentamina ab illis petendi, subdit
non esse vsum eadem potestate, ne quod
offendiculum daret Euangelio Christi.
Est autem responsio hoc D. Thom. non vñ
que adeò clara. Ad huius igitur intellectũ
distinguedum est de decimarum defue-
tudine. Aut enim pensatur quantum ad
quotam, aut in totum. Et priori quidem
modo forsitan quis arbitrare ur. solum de-
fuetudinem sufficere, vt non debeantur,
propterea quod quota non est, nisi de iure
positiuo. Ac perinde censebit D. Thom. in-
telligere de cessatione in totum. Sed profe-
sò vtrunque est falsum: Primum quidem
non vtrique propter rationem Hosien.
atque aliorum, quidicunt quotam esse de
iure diuino, sed quia licet sit de iure ponti-
ficio,

Solutio
D. Tho.
ad præci-
pua que
tionem

Questio
postre-
mo ar-
gumẽto
practa.

Snæ Iu-
stiarũ.
Hosien.

Repro-
barur p-
xima se-
ntentia.

Ggg 2 ficio,

ficio, nihilominus quia ius illud tum tanta equitate pollet, tum etiam instar antiqui diuini iuris positum est; nulla contra illud censetur prevalere desuetudo, quin possit ecclesia, ubi oportuerit, uti iure suo, nisi annuerit, ac dissimulauerit. Et hæc est mens S. Thom. nomine enim decimarum, quotam intelligit, & eodem pacto intelligendus est quolibet 2. art. 8. ubi eodem modo responderet. Et quod de quota loquatur, confirmatur: nam desuetudo decimarum in totum nullatenus ab ecclesia permitti potest: quandoquidem, ut iam monstratum est, ius exitas naturale, & preceptum mortale, strictissimèque diuinum, ut sint ecclesie, ubi res celebretur diuina, sacramentaque dispensentur ac ministrantur, sacerdotisque adeo & ministri populi sumptibus alantur. Quare super hoc totum ecclesia non habet auctoritatem dispensandi, neque a Spiritu sancto in vquam facere permittetur. Id quod & vltus ipse palam ostendit: quoniam neque in vltimo Italia angulo, neque alibi vsquam gentium reperitur Christianorum locus, ubi non sint sacerdotes, quibus vel prouentus annui statui sint, vel populi stipendia. At verò contra prius solutionis membrum existit argumentum, quod ut ait August. 16. q. 2. canon. 10. earum pensio tributum est animarum egentium: & qui eas, inquit, dare noluerint, res alienas inuadunt, & pauperes propter illam penuriam fame perempti, ab his qui non solunt, occisi sunt. Quare ecclesia non videtur contra ius pauperum dissimulare posse. Quod si dicatur id ob cauendum scandalum sine: inde fit consequens, non libere id fate- re, quare non soluentes minimè videntur a culpa excusari. Ad priorem locum argu- menti respondetur, illud ius pauperum non esse iustitiae, sed misericordie: non solum in soluentibus decimas, verum & in ipsi clerici: & ideo ecclesia potest dis- simulare illa via easdem elemosinas ex- torquere. Ad posteriorem autem respon- detur, quod etiam si id ad cauendum scan- dalum permittat, & ne detur, ut ait Pau- lus, impedimentum Euangelio: nihilomi- nus subditi excusatur, quia laudabiliter id facit ecclesia, spiritualibus temporalia post- habens. Vbi autem populus animi obsti- natione indureceret, nec petendi ecclesie obtemperare vellet, tunc culpa non vacat.

Si autem gens aliqua ea lege vellet Christianismum sua nomina dare, vt decimarum tributo nullatenus oneretur, re- spondet Caieta. ecclesiam posse ac debere eandem conditionem recipere. Quod si in- telligatur quantum ad quotam, verum est. Autamen vt nullo modo tenerentur ministros ecclesie alere, profectò ecclesia finire non posset, nisi aliunde ipsa, vnde viuerent prouideret, nam alias illa condi- tio contraria esset naturali, diuinoque iuri in re quæ apud Christianos præcipui est momenti.

ARTICVLVS II.

Verum de omnibus teneantur Christiani decimas solvere.

Post decimarum substantiam, subiectum vt eorum materiam pendendam apparet namque non de rebus omnibus deberi. Decimarum namque pensio ex re- teri instrumento originem ducit, illic au- tem nullam personarum præceptum legi- tur, nempe earum rerum, quæ homo pro- pria industria & negotio acquirat, quales sunt mercatio, & militia, & similia. Ergo de istis nullæ debentur decimæ. Secundo, de male acquisitis, vt supra dictum est, nullæ fieri potest oblatio, ergo neque decimarum solutio. Nam cum oblationes proprie- quibus ad diuinum cultum accedant, ille po- tius de omnibus fieri debent. Tertio. Le- uitici vltimo, ubi decimarum scripta est lex, non nisi de frugibus, & arborum pomis, ac de animalibus, quæ sub virga pallo- ris transeunt, iubentur ergo de minimis- bus herbis, quæ hortorum cultura feruntur, non debentur. Quarto, nemo nisi quod in sua est potestate, solvere potest, sed non omnes fructus qui de prædijs percipiuntur, in domini potestate permanent, nisi quædam coloni domini fundo: tum pro- dunt, quædam in mercedem famulis, quædam etiam principibus in tributa. Et hæc aliqua vel furto, vel alia via petunt, ergo de illis nil debetur. In contrarium est legi exemplum. Gen. 28. in Jacob qui dicebat, Cunctis: tum quæ dederis mihi decimas of- feram tibi cuncta autem quæ homo ha- bet, diuinitus ei donantur, ergo de omni- bus decimæ debentur.

Ad quaestio: vnica conclusione respõ- ditur de vniuersis tam ex terre prouentibus, quam

SOTO
de Iustitia
Legibus
DII
13

Argu.
August.

Ad arg.

Proba-
tio.

Decime
alia: pro
nales, a-
lig: rea-
les.

Obiect.
cõtra rõ-
nem
S. Tho.
Solutio.

quàm ex personarum labore partis, si me-
turi ius perpendas, nec consuetudo obstat
debentur decimæ: Probatur: Iudiciũ vniũ
cuiusq; rei ex eius proprijs causis radici-
busq; sumendum est: natia autẽ decima-
rum radix est, quod secundum Apof. 1. ad
Cor. 9. spiritualia seminantibus ius compe-
tite metendi carnalia. Si nos inquit, spiritua-
lia seminamus, non mirum est si carnalia
vestra metamus: hoc enim est instituti ec-
clesiastici fundamentum: vniuersa autem,
quæ homo possidet, carnalium voce com-
prehenduntur: ergo de vniuersis soluend-
æ sunt decimæ. Conclusio quidem præ-
fens multis locis canonici iuris constituta
est, vt c. Tua nobis, de deci. &c. Reuertimi-
ni. 6. q. 1. sed expressius canone 10. qui est
August. vbi ait de negotio, de militia, de
opificio, ac denique de rebus omnibus sol-
uendas esse decimas. Idemque ait Cæle-
stinus Papa. c. non est extra, de deci. vbi ha-
berur, quod etiam de venatione debentur
&c. peruenit, etiam de piscaturis, & de mo-
lendinis, &c. & cap. nuntios additur etiam
de apibus. Quis propter celebris esse solet
decimarum distinctio, in reales, seu præ-
diales, ac personales. Reales enim sunt,
quæ de rebus debentur, puta de prædio-
rum fructibus, quos terra per solis, acris
que clementiam natura sua progignit.
Personales autem quæ ex personarum o-
peris ac negotijs sine terræ ope exercitijs
soluuntur. Quidquid autem veritatis con-
clusio contineat ratio, tamen D. Tho. non
magno energia pollere videtur. Colligit
n. vniuersalem ex particulari, nepe quod
si ius suppetat clericis metendi carnalia,
de cunctis carnalibus debeantur eis stipen-
dia. Respon. primò rationem hanc S. Th.
adduxisse ad declarandum potius, defen-
dendumque ius ecclesiasticum, quam ad
eius necessitatem demonstrandam. Secun-
do: Cum ius nature, vt dictum est, clericis
suppetat temporalia pro spiritualibus me-
tendi, non eo vsq; ratio ad aliqua tempo-
ralia præpõderat, quin eadem ferè de om-
nibus intelligatur. Nam quod afferri con-
tra solet, ex agri fructibus iustius deberi
decimas, quam de opificijs, pro eo, quod
fructus illos Deus natura auctos creat, o-
pificia verò aliaq; negotia ad humanam
industriam attingant, licet quandam præ-
ferat probabilitatem, non tamen necessi-
tatem. Quoniam & in agricultura indu-

stria adhibetur, & in negotijs non deest
naturalis Dei concursus, cõ potissimum,
quod decimarum obligatio si quæ dicta
sunt, respicias, non illo naturali Dei bene-
ficio fundatur, sed in eo potius, quod po-
pulus ministros ecclesiæ sustentare tene-
tur a quibus sacramenta suscipit. Et ideo
quia sunt plurimi qui non agriculturam,
sed aliam artem exercent, iidemque pari-
ter sint sacramentorum participes non est
quod ab exactiõne tributi ecclesiastici ex-
cipiantur. Quare verbum Pauli quo car-
nalia nomina, vniuersalẽ videtur sensum
autib. exhibere. His tamen nihil obstanti-
bus sciẽtiare: ur quispiam, vtrum defuetu-
do legitima esse posset præscriptionis cau-
sa super personales decimas, ne soluatur?
Sciẽtiaretur inquam, propter Host. in sua
summa, loco citato, atque alios iuris inter-
pretes super cã. In aliquibus de decim. Qui
porro inter decimales personalesq; decim-
as sic diiudicant, vt contra istas inolerẽ
posse præscriptionem: contra illas verò nõ
item Quorum fundamentum est, illas esse
de iure diuino, hæc vero minime, quippe
cum loco citato Leuitici vi. non nisi de
frugib. & arborum pomis, & animalibus
inducantur decimæ. At verò iam satis de
hac re contra istos depugnatum est. Illud
namq; ius antiquum quod iudiciale erat,
iam quantum ad illius legis vim expira-
uit: ob idq; non est tantum discrimen in-
ter has species meditantium. Neque quan-
tum ad huiusmodi præscriptionem S. Th.
inter eas distinguit. igitur, vt in calce pro-
ximæ articuli dicebamus, siue prædiales si-
ue personales decimas existimes, nulla de-
fuetudo aut præscriptio obtinere contra
ecclesiã in vilo tempore potest, quo minus
dum ad alendos ecclesiæ ministros nulla
alia pateret via, posset siue ex fundis, siue
ex personis tributa imperare, quæ eidem
muneri honestè sufficerent. Porro cum dis-
simulare non posset, quin erigantur tem-
pla, addicanturque illis ministri. Hoc autẽ
nihilominus discriminis non est diffiden-
dum, quod iustius paratiusq; alio ex terræ
prouentibus quam ex opificijs, ac negotijs
decimæ exiguntur: eo quod fructus illis
magis sunt naturales. Quocirca si satis sup-
petunt, præscribi contra personales potest,
hoc est, nisi cõsuetudo soluendi illas videat;
dignum non est vt exigantur. Quapropter
A serui-
toribus
de sua mercede decimæ exi-
guntur

Dubita-
tio.

Hostie
sententia.

Fundm
superio-
ris senten-
tiæ.

Solutio
auctoris

A serui-
toribus

nō sunt decimæ exigēdæ nec ab agricolarum famulis nisi de hoc videret confuetudo.

gatur, nisi mos omni memoria vetustior ad id cogat: nulla apparet equitas. Ac multo minor ab agricolarum famulis, quibus ex decimato aceruo merces soluitur, vt ex D. Tho. in solutione quarti colligitur. Sententia enim Aug. quod ex negotio, & militia soluuntur decimæ, illic forsitan suam retinet vim, vbi prædiales non sunt ad eodē vberes ac pingues. Quare in Hispania ea opificum negotiatorumque lucris nullius est vsus soluendi decimas. Vtrum vero agricola ex aceruo ante decimationem operas, & suos sumptus, aut saltem semina excipere possit non video cur dubitetur, neque de hoc ratio permittit confuetudinem valere: ad eodē id certum est non licere, vt cauetur c. Non est, & c. Tua nobis, & c. Pastoralis. Quoniam existimandum in præsentia est, genus quoddam societatis inter hominem, & Deum. Homo enim semina sua labore, & sumptus ponit: exponitque Deo, confusus periculo. Cum ergo Deus sua benignitate cumulatam frugem conferat, satis est si homo pro suo periculo nouem retentis partibus, decimas Deo reddat.

Ad primū arg.

Ad primo arg. Ad primo arg. In veteri populo rationē ob id poposcisse, vt personales decimæ non exigenterentur, quod singula vnde decim tribus suas habebant prædiorum fontes, quarum decimæ satis erant tribui Leui, quæ forte carebat, eo potissimum quod Leuita ab alijs officijs, negotijsque secularibus non arcebatur, ob idque iniquum erat, vt ex similibus officijs ab alijs corradere. Secus autem in Christiana familia, vt dictum est, ubi neque cūcti possessiones habent, ex quibus decimas soluant, neque clerici implicare se debent mundi negotijs, vt 2. ad Tim. 2. admonet Paulus. Ad 2. respon. male acquisita in duplici esse ordine. Quædam enim sunt quorum acquisitio iniusta est, & iniuriosa: vt furtum, & rapina, ac perinde vsura. Et hec quia in integrum veris dominis restituenda sunt, decimari non possunt. Secus de arborum fructibus, quæ vsuraria pecunia empta fuerint, nam illi, vt libro sexto ostensum est, nulli sunt restitutioni subiecti sicut neque lucra eisdem vsuraria pecunia. Alia verò dicuntur male acquisita, nō quod acquisitio iniuriosa iniustave sit, verum quod turpi causa comparentur. Vt sunt meretricum, histriorum aliorumque

id genus lucra. Et istorum inquit S. Th. decimæ debentur. Loquebatur tantum leuiticum sui temporis, regionisq; morem vbi Aug. sententia ad plenum in vsu erat. Iam verò modo nullibi, quod audeo asserere, perstat decimarum observatio. Ad 3. respon. quod cum decimæ in foittem Leuitarum olim præderentur, debebant honeste, & abique sordibus, exigi: ad sordes autem attinet, vt 4. Eth. c. de liberalitate, austerior est Arist. minimorum esse hominem exactorem, non erat Leuitis congruens ex minutis oleis exigere decimas. Sed Pharisei, qui iustitie splendorem præ reliquo populo ambiebat de illis etiam decimas persoluebant. Nec verò Redemptor de hoc illos abiuugauit, q; mentham, anethum, & rutam decimaret. Sed q; illa pluris, quā maiora præcepta aestimabant. Imò quæ danteus comendauit, cū subiunxit: Hæc oportet facere, sed alia omittite, vbi non tam præcepto, quam cōsilio eiusmodi decimationem attribuit. Sub lege autem Euangelica immemorabilis consuetudo obseruanda est. Imò vbi ab frugum, viciq; decimæ malignè prouocarent, exigi de nouo possent hororum decimæ, vt se vera, extra de decimis, c. nō exiguntur. Præsertim de illis hortis, quorū diuenditis oleibus hortulani viuunt. Nā de exiguis priuatis sicuti de minutissimis oleibus non sunt exigēdæ, vt notatur ex c. ex multiplici. extra de decimis. Ad 4. denique respon. quod si granum agricola ante decimationem sublatum est, tunc decimas, nisi culpata sua negligentia furum accideret, non debet. Idem profectò arbitror si vel fruges, vel iam excussus granum aceruus alluione aliqua in area perierit. Si enim graui sua culpa diu illud reliquit in area profectò nō esset a decimarum debito immunis. Secus, si esset à culpa liber: nam quanto tempore subdito est granum sacerdotibus etiam periclitatur. Postquā verò in horrea conditum est, iam inde do minus est decimarum debitor: quatenusque strage, aut calamitate dispercat. At qui granum aut vinum non decimarum vendit, manifestum est reum teneri soluendi decimam. Quin verò & emptor si sciuerit, nihilominus obligatur ecclesie quousque venditor restituit. Caterum notandum est, quod cum decimæ ex rebus diuino munere partis soluantur, nulla subduntur, aut mercedi, aut tributo ob-

idque

SOTO
de iustitia
legibus
DIE
13

idq; agricola, neq; famulorum mercedem neq; regis tributum excipere ab acervo potest, antequam totius decimam exoluat. Et arbitror nomine tributi comprehendere D. Tho. etiam pensionē, quam colonus alieni fundi domino soluit. Itaq; si rigore legis spectes, agricola qui fundum colit, siue proprium, siue alienum, quod ad culturam conduxit, repetitur in integrum de decimis: nisi aliter inter eundē colonū ac fundi dominū fuerit conuētū. Quare si dominus nō soluit, ecclesia cōuenire colonū potest. Hinc superius colligebamus, mercenariū qui ex decimatis mercedē recipit, nullā inde aliam debere decimam. Ac perinde & de fundi domino idem colligendum apparet ex suis pronūciis quos colonus post decimationem ei soluit.

ARTICVLVS III.

Verum decimi solis clericis debeantur.

Primū arg. **P**ost decimarū materiam sequitur de personis quibus iure & morte debentur. Arguitur enim quod non debeantur clericis: cuius contrarium ex superioribus colligitur. Decimæ antiquis Leuitis addebantur, vt ex Num. 18 iam sæpè citatum est: eo quod fortè promissæ terræ carebant in nostrā verò Christiana familia clerici patrimonia nonnunquam habent: & præter decimas oblationes recipiunt & primitias: superfluere ergo illis videntur decimæ. **Secundò:** Si clericis iure decimæ deberentur, fietet inde sæpenumero consequēs soluendi perplexitas. Nam vsu venire potest vt incola vnius paræciæ fundos alterius colat, aut fundos in alia habeat, quos illius paræciao colendos locat. Contigit etiam & pastorem eodem anno in pascuis vnius episcopatus aut paræciæ gregem suum pascere, partim verò in pascuis alterius: vel forsan ipse moratur in vna, & ouile habet in alia. Quare perplexi istiusmodi homines essent cuiusnam ecclesiæ deberent decimas. Tertio: Cōsuetudo sæpenumero hēt, vt seculares laici decimas in feudum possideant: & nonnullis etiam monachis conferuntur: non ergo solis debentur clericis. In contrarium est, quod, vt Num. 18. legitur solis Leuitis ad iudicabantur: quibus in nostrā succedunt clerici. Ad quæstio, dist.

præmissa duabus conclusionibus respond. Duo namq; in decimis est considerare, nē pē & ius illas petendi, & res ipsas. Prior etgo conclusio est. Ius petendi decimas clericis duntaxat merito suo competit. Probatur: ius spirituale solis congruit clericis: vt postea qui spiritualium sunt administratores, ius autem hoc est speciale, secundum illud Pauli, Cū spiritualia seminemus, nihil mirum si carnalia vestra metamus: ergo ius hoc proprium est clericorum. Posterior conclusio. Res ipsæ quæ hoc iure clericis obueniunt, nihil vetat quo minus eorum concessione in ius laicorum demigrent. Probatur: quia res eiusmodi, vt frumentum & vinum non sint spirituales. Hic primum omnium consideratè discernito inter ius petendi & res ipsas. Alioqui falli potest. Enim verò feudatarius, immo verò reges & principes quibus pars decimarum adiudicata est, nō solum decimas possident, verum ius videntur habere petendi atq; adeo cum seculares ipsi sint, ius habere videntur spirituale. Hæc autem fallacia diluitur, si impræsentiarum nomine iuris petendi facultatem prorsus intelligas petendi à paræciao decimas tanquam proprium stipendium pro spirituali officio: hoc enim ius in sola existit ecclesia, eiusque ministris qui spiritualia dispensant. Feudatarius autem non nisi eiusdem ecclesiæ nomine easdem peti decimas. Et pariter Rex & secularis princeps ex priuilegio quod concessione eiusdem ecclesiæ. Et habere tale priuilegium, non est habere ius petendi pro proprio spirituali officio, sed rebus frui: vel quia res ipsas ab ecclesia redemerunt: vel aliud ei impendunt obsequium, seu infideles debellandi, seu aliud simile, ob cuius respectum merito tali præmio donati sunt. Caiet. impræsentiarum in sua persistens sententia quæ antea retulimus, nempe solis clericis curā animarum gerentibus deberi decimas, ait ad ius hoc petendi duo simul prærequiri: nempe & altaris ministerium, videlicet sacramentorum administrationem, & præterea spiritualium seminacionem, hoc est, Euangelij prædicationem, quorum vtrumque per se personæ incumbat. Quare alij clerici aliter altari seruietes & monachi quibus accidentariè & non ex proprio munere conuenit prædicare, eodem iure ceu proprio non funguntur. At verò iam su.

Prima conclusio.
Probatio conclusiois.
Postrema conclusio.
Ratio conclusio.

Caiet. assertio.

Refutatio Caietanus.

Ggg 4 pradi-

prædiximus, non solum decimas ob sacramentorum administrationem deberi, verum & ob alia altaris obsequia: puta cantare, ut canonici & ipsi sacrosancto sacrificio altaris administrare: quod diaconorum munus est, idemque spirituale. Imò & Levitis olim decimæ propter templi ministerium conferebantur: cum neque in ipsis, neque vero tunc in sacerdotibus quidquam esset propriè spirituale: tamen omnino fatendum sit, curatores in munus functionum spiritualium apicem tenere: cuius subinde causa potissimum debentur decimæ. Nihilominus & canonici, & Archidiaconi, atque id genus ceteri, non sunt negandi suo gradu & ordine ius idem participes. Sacerdotes verò mercenarii, qui nulli sunt addicti particulari ecclesie, sicut neque monachi, eodem iure non funguntur, nisi ex privilegio.

Regula ad dignoscendum quæ nam præbendæ sint spirituales quæ vero minime.
Atqui ex hoc documento, & discrimine inter ius petendi & res ipsas eodem iure acquisitas possidendi elicienda est regula, ad perpendendum quamnam sacerdotia ecclesiasticaque præbendæ sint spirituales. Quod quidem fundamentum est & basis disputationis de simonia quam sumus quæ proxima ingressuri. Illa enim præbendæ quæ spirituali muneri annexa est censetur spiritualis. Munus autem spirituale non solum est sacramentorum administratio animarumque cura, verum & alia nonnulla ecclesie munia. Cuius contrarium iniquis quisnam possit asserere. Alias canonici & alia peregrina sacerdotia ad ecclesiasticum servitium instituta, non essent spiritualia: ac perinde neque simoniæ materia: quod concedere error esset.

Ad primam argumentum.

Ad primum igitur argumentum. Sancti Thomæ respondet, quod Levitis non dabantur decimæ, ut ex illis elemosinas pro reliquo populo facerent: nam aliud decimarum genus in hanc pietatem decretum erat. In nova autem lege decimæ non solum in clericorum victum, sed & in elemosinarum ubertatem pro egenis confectantur: & ideo licet præter decimas alias clerici possessiones habeant, siue patrimoniales, siue quas populi benignitas, & pietas ecclesie contulit, quas Levites non habebant, non ideo decimarum solutio recedat. Verum autem S. Thomæ hoc quod de clericorum elemosinis affirmat, ad iustitiæ rigorem pertinet, ita negligentes ad restitutionem teneantur, an vero ad singulare misericordie officium, libere ministrabitur. Interim tamen non arbitror de rigore iustitiæ loqui, sed de misericordia quam clerici nostri Papæ Levitis obligantur, cum vxoria onera non sustineant, atque adeo plus illis redundet. Ad secundum respondetur personales decimas illi ecclesie deberi, cuius quisque parochianus est: ut habetur extra, de deci. c. Ad Apostolicæ prædiales autem, si rerum naturam nude perpendas, eidem videntur ecclesie deberi, ubi prædialia iacent. Nihilominus ecclesia ma vult, se ad consuetudinem referre: ut patet eod. capite. & ca. Cum sint homines. extra, de decimis. Itaque si agriculor est in vna parochia, colit autem terras alterius, præcipitur in olia consuetudo observari. Nam vna ecclesia potest ius sui allegare. Altera scilicet quod personæ sacramenta dispensat: terra vero, quod in suo territorio prædialia ceant. Quare multis in locis solent decime dividendi. Pari modo, si nobilis cuius quidam vitatus parochiam in colit, fundos in aliquo castro aut pago possideat, quos illic colonos locat, ratio videtur deponere, jure ut plurimum usus habet, ut decime dividantur: ubi autem præcipua consuetudo aliter iusserit, sequenda est. Idem D. Tho. de pastore respondet, qui vno tempore greges habet in vna parochia, hinc mali vero in alia, ut pro rata vitæ pendat ecclesie. Et si alicubi in usu, ut ubi factura gregis tolluntur nempe ubi vel tendunt, vel partus edunt, illic sit decimandum. At vero S. Th. contrarium hic videtur sentire: dicens quod quia ea parochia fructus gregis proveniunt, potius ubi sunt pascua, decimandum est, quam ubi colitur. Hæc omnia ad notanda sunt non ad evellendas in veteratas consuetudines, sed ad sciendum, ubi manifesta consuetudo non viget qui nam sint secundum rationem eligendi. Ad tertium denique respondetur, quod sicut res nomine decimæ parochie præcedunt dividende, & quocumque, distrahentia parochie & laici facultatem facere, ut dadas in futurum decimas accipiant, vel ecclesie referantur censu, vel in subventionem pauperum, sicut potest privilegio decime hospitalibus & monasteriis concessuntur. Quibus autem religiosis, inquit D. Tho. cura solent adiungi animæ, atque adeo decimæ decimæ. De hac autem re pro vitæ parochie lucrationes existunt, verum videlicet cognita parochia cum curis animarum monasteriis animarum.

2. necti
faciend
tia cum
aliam
cura.

neſt: nam ex vna parte videntur monachi ſolertius ac vigilantius poſſe gregi proſpicere: ex altera vero propinquius Euangelio videtur, vt proprius paræcius ſit in ſua paræcia: qui cum ſuis ſubditis conuerſetur, eos denique conſilij, ope, & elemoſinarum largitate iuuet: cum tamen monachi non niſi per vicarium rem adminiſtrare poſſint. Et certe hæc ratio apud me ſemper inualuit. Miſto antiquitatem Benedicteſtorum ac Ciſterciienſium, inquam nõ eſt oblatrandum: ſed tamen hæc ætate vix huiuſmodi faciendis annexioribus ſuffragari poſſem.

ARTICVLVS IIII.

Virum clericum etiam ipſiſ decimis ſoluendi ſunt adſtricti.

POſt ſubſtantiam materiamq; decimarum, atque eorum cognitionem quibus debentur, ſubſequitur tandem, vt videamus quinam mortuum debeant. Et primum, quod ipſi etiam clericum ſint decimarum debitores, arguitur. Ius commune eſt, vt paræcialis eccleſia de cunctis prædijs, quæ intra ſuum territorium iacent decimas percipiat. Contingere autem aſolet vt clericum poſſeſſiones etiam habeant, eaſdemque vel in ſua paræcia, vel forte in aliena. Et ſimiliter quod patrimonium vnius eccleſiæ in alterius territorio ſitum ſit: in huiuſmodi ergo caſibus clericum, quin & ipſa eccleſia decimas debere videntur.

- 2. Argu. Secundò arguitur: Religioſi inter clericos nominantur: & tamen decimas ratione prædiorum debent eccleſiis, in quorum ſunt territorio: vt patet in cap. dilecti, & c. licet de decim. Tertio: Numero. 1. & Leuitæ precipiuntur ſummo ſacerdoti decimas decimarum ſoluere: ergo eadem ratione clericum Leuitis ſuccedentes, eaſdem Pontifici Maximo debent. Quarto: Decimæ non ſolum, vt dictum eſt in ſuſtentionem clericorum ſoluantur, verum & in pauperum ſubventionem: ergo ſi clericum a decimarum ſolutione eſſent exempti, pariter eſſent & pauperes. hoc autem falſum eſt, ergo neque illud eſt verum. In con. rarium autem eſt cap. ſecundum. de deci. vbi ait Paſchaliſ Papa. Nouum genus exactionis, vt clericum a clericis decimas exigunt.

Ad quæſtionem duabus concluſionibus reſpondetur: Vna eſt, Clericum, in quantum clericum, hoc eſt, in quantum de decimis, quas pro ſuo ſpirituale munere recipiunt, & de eccleſiæ fundis quorum fructibus clericali iure viuunt, nullas tenentur ſoluere decimas. Altera, Clericum non quatenus clericum, ſed qua ratione ſeculari iure, vel hæreditario, vel emptionis, vel quouis alio terras poſſident ſeculares decimarum ſunt debitores, videlicet ex fructibus, qui inde ſibi proueniunt. Probantur ambæ ſimul concluſiones. Neutiquam idem eſſe poteſt fundamentum & ratio quidpiam dandi ac recipiendi. Eſt enim contra naturam, vt idem ſit agendi patiendique principium. Ignis quippe quatenus calefactiuus eſt, non eſt calefactibilis: clericum autem propter ſpiritualem functionem inſolent recipiendi decimas, ac perinde fructus prædiorum, quæ eccleſia poſſidet, ergo eadem ratione nihil debent decimarum reſondere. At vero nihil obſtat quominus in eadem perſona diuerſa ſint principia, alterum agendi, alterum vero patiendi. Sicuti aqua quatenus frigida, inſtigida, quatenus materialis, caleſcit. Pariter ergo in clerico non obſtante ſpirituale principio recipiendi decimas, inueniri poteſt ſpirituale poſſeſſio, ex qua eaſdem debeat. Concluſiones recepſiſſimæ iure ſunt, de quibus ideo nihil eſt dubitandum, niſi quod contra tenorem ſecundæ concluſionis aliquibus conceſſa extant priuilegia Ciſterciienſibus namque & hoſpitalariis conceſſit Alexander III. vt de prædijs quæ quomodocunq; poſſiderent, ſi propriis manibus laboribus illa colerent, decimas non ſoluerent. Idemque conceſſit Adrianus, vt patet cap. Ex parte. extra de deci. & intelligebatur, etiã ſi illa colerent per ſuos ſamulos. Quare cæterorum nulli, ſiue clericum, ſiue monachi eximuntur, quia illas debeant, etiam ſi ipſi arua ſua colant, niſi ſimili eximantur priuilegio.

Dum autem terras eaſdem colonis locat, multominus dubium eſt quin eiſmodi decimarum ſint debitores, vt illic habetur cap. Licet & ſubſequenti. Ad audientiam. quamuis & ſuper his conſulenda ſit etiam conſuetudo. At vero poſtquam de perſonis hic loquitur, quæ ad decimarum poſſeſſionem tenentur, quaeritur verum non modo

1. Concluſio.

2. Concluſio.

Suadetur vtraque concluſio.

Quæſt.

Panormit. opinio.

modò Christiani, verum & infideles ad ecclesiasticas decimas teneantur? Ecclesiasticas inquam: quoniam quod in iure natura: quæcunque Resp. veridica Dei cognitione illustrata, teneretur suo more eidem sacrificare Deo, atque ad id muneris magistratus instituire, alia est ratio. tenebantur enim vt ex superioribus colligitur. Sciscitatur hanc autem quæstionem propter nonnullos Imperatorū ac potissimum pp. Panormit. qui super cap. de terris. extra de deci. affirmatiuè quæstionem decidit. Iubetur enim in præfata ca. Iudæi. de illis quas colunt terras decimas persolvere: & e. quæto. de vsuris. perinde coguntur de domibus ac possessionibus, quæ antequam in eorum venirent dominium, eidem oneri subdebantur decimas reddere. Ex his ergo Panormitanus Odoardum sequutus, infert, omnes infideles vbicunque gentium vitam degant, iure compelli posse si factum esset possibile, vt decimas soluerent. Neque verò tantum prædiales, verum & personales. saltem, inquit, teneretur ad id Iudæus, quod Christianos loco suo habitans solueret. Alias, inquit, ecclesia defraudaretur. Immo ait dum ad Christianismum accedunt, posse cogi, vt quas in infidelitate agerent reddere renuerint, persoluant. At verò siue textus, consulas, siue diuinum ius, siue naturalem rationem, nulla probabilitate, vt cum venia tanti doctoris dixerim, huiusmodi opinio fulcitur. Primum enim de iure nullum est dubium: non solum quod, vt sæpe diximus, ius vetus de quota iudiciali erat, iamque ad eò antiquatum est, verum etiam si in naturali ac morali persistamus. Quoniam decimæ antiquitus solum in stipendium ministrorum templi, quod apud nos pari ratione in alimoniam clericali ordinis ecclesiæ ministrantium iustæ sunt. Itaque nisi ecclesiæ essent, nulla esset ratio illas exigendi. Cum ergo infideles non sint in ecclesiæ gremio, neque illis sacerdotes quidpiam spirituale dispensent, nullum eis ius suppetit, auctore Paulo, petendi ab illis carnalia. Sed ait Panormitanus: Tenentur tamen sacramenta suscipere: & in Christianismum nomina sua dare. Ecce quomodo isti ius tractant diuinum. Enim vero quamuis tota mortalium vniuersitas ad fidem suscipiendam teneatur, tamen quoadusque illam homo proficiatur, neque nostris tenetur legibus, neque

Opinio Panorm. nulla fulcitur probabilitate.

Argu. in Panorm.

nostris prælatis obedire: secundum verbum Pauli: De his qui foris sunt, nihil ad eos. Quemadmodum qui votum religionis emisit, licet perstrictus sit religiosus fieri: tamen quouique fuerit professus, ad pecuniaria religionis mandata non tenetur. Equis enim qui ius diuinum calleat, affirmare ausit Turcas eo delinquere quod non consentitur sacramento nostro, eucharistiam non gustant, festa ieiuniorum nostram non seruant? At verbum illud supra citatum, auctores huiusmodi opinionis seducit, quod habetur cap. Tua nobis: & capit. Cum non sit, de decim Deum scilicet in signum vniuersalis dominij sibi decimas re seruasse. Inde enim colligunt quoscumque mortales, cum omnium sit dominus, eadem debere. At vero si talem sensum verbum illud faceret, Pontifices ipsi, aut ecclesia eundem nobis alicubi tradidissent: quod nusquam fecit. Et profecto eodem modo colligeretur vniuersos olim mortales decimas etiam debuisse Leuitis: quod concessu esset absurdum. Sensus ergo legitimus est quòd in signum vniuersalis dominij voluit Deus semper sacrificijs a quæcunque rebus coli: ac subinde, vt sacerdotes sustentarentur. Sed quia Leuitis Mosæici populi illa congruebat sustentationis moderatio per iudiciali præceptum indixit eidem populo, vt decimam fructuum eis soluerent. Id quod & ecclesia pro suis sacerdotibus, instar illius præcepti, imperauit suis subditis. Quo ergo præcepto eos qui eius fidem nunquam amplexi sunt, non comprehendit. Neque capitulum, de terris: neque capitulum, quanto. quoquo pacto contra facit. Nam illic peculiariter habetur de Iudæis sermo, qui inter Christianos commemorantur, possessionesque habent, quas a Christianis vel emerunt, vel aliter receperunt. Et quamuis sermo ad illas quoque prolataretur terras, quæ nunquam fuissent Christianorum, quod tamen non factum illè credam, alia est tamen forte ratio de Iudæis qui non alia ratione permittebantur inter nos viuere, quam sic, vt ecclesiam suo territorio non defraudent. Attamen quod infideles terras possidentes, quæ nunquam sub nostro fuere dominio, priusquam sint fidem professi, compellantur decimas soluere: non dubito quia antiquis patribus sacrorum peritis quam alienissimum ab Euangelio fuisse existimatum.

Quocir-

Solutio Panorm.

Repl.

Doc. p. 204.

Arg. Solutio.

Solutio S. Th. Repl.

Quæcirca sub hoc tituli obtentu ab illis quibus fides prædicatur, non video quomodo possint decimæ exigere: utrum verò ratione prædicationis ad concionatorum sustentationem possit aliquid ab illis tributum exigere, ipsi quibus id scire incumbit, videntur, Ego namque in hoc lib. v. aliàs dixi, nihil de Occidentalibus Insularibus dicere constitui.

Ad primam arg. Vt ergo ad rem redeamus. Primum arg. in capite quæstionis obiectum duas habebat partes. Prior erat de bonis clericorum quæ sæculari titulo possident. Ad quem respondet D. Tho. iuxta tenorem conclusionis secundæ quod tenentur illis modis fructuum decimas pendere, etiam si ipsi sint eiusdem ecclesiæ clerici. Huic autem decimæ nonnulli argumentum obviolantur ex citato c. Nouum genus. de decim. ubi habetur, illos clericos, qui à clericis spiritualium ministeriorum accipiunt decimas, eisdem debere. Cum ergo clerici ab alijs clericis eiusdem ecclesiæ non recipiant ministeria, sed simul omnes populo administrant, non est, quod alij alijs decimas debeant ad hoc autem respondetur, verbum illud non esse exclusivum. Afferitur, inquam quod clericis (& forsitan ut habet glossa, intel. gunt de coniugatis) ob id quod sacramenta suscipiunt, decimarum pensio nisi sint obnoxij. Haud tñ excluditur quin alia ratione, nempe propter terras quas peculiariter possident, maiores etiam clerici eisdem debeant. Vnde, ut ait S. Th. aliud est aliquid habere ut proprium, ratione cuius debentur decimæ, aliud verò habere commune ecclesiasticum, ratione cuius non debentur. Præter hanc autem solutionem altera est quod clericis à clericis eiusdem parochiæ nonnunquam sacramenta percipiunt præter Curatum, qui non nisi à suo vicario illa suscipit, sed nihilominus de suis temporalibus fundis decimas debet. Posterioris membrum eiusdem argumenti ecclesiam tangebatur, quæ prædicatione forte habet in alia parochiæ. Ad quod contrario modo quam ad priorem partem D. Tho. respondet, nempe eiusmodi ecclesiam nullas de suis possessionibus debere decimas. Et ratio est, quod eo ipso, quod fundus sit ecclesiæ, efficitur ecclesiasticus, hoc est, spirituali muneri, aut ecclesiasticæ fabricæ mancipatus. Quod si quis contra insurgat, per hanc legem vñ usque posse ut

aliqua ecclesiæ omnibus prorsus suis decimis expoliaretur: ut si parochiani sua bona ecclesiis donarent: Placet responsio domini Caietani. quod lex hæc ex eo temperamento, & moderamine condienda est, ut res in tantum detrimentum ecclesiæ non vergat. Quare tunc transire deberent fundi cum suo decimarum onere, exemplum extat c. suggestum. de deci. Nam cum cuiusdam ordini indultum privilegium esset ne decimas solueret, & tanta illis deinceps fieret prædiorum accessio ut alia parochiæ magnum damnum acciperent, iustum est ut heret super hæc re compositio. Quare in tali casu clericis per accidens decimarent, id est ratione prædiorum. Neque obstat capitulum, Nouum genus quippe quod intelligitur ne clericis à clericis, in quantum clericis, decimas exigant. Ad 2. respondetur, eos religiosos quibus est animarum cura iniuncta, ius habere recipiendi decimas, non autem illa ratione obligationem soluendi. Reliqui verò de iure communi decimas debent prædialibus, nisi villo sint privilegio exempti, ut supra citatum est ex ca. eo parte. de deci. Ad tertium respondetur quod cum in veteri testamento Leviticis quibus decimæ decretæ erant, sub sacerdotum obedientia viverent, & sacerdotibus non nisi primitiæ obvenirent, congruens fuit Dei præceptum, ut decimarum decimam Summo sacerdoti penderent. Quæ utique nunc ratione Summus Pontifex iusta in gruente necessitate decimam decimarum a clero exigere valet. Imò verò vti nam vniuersalis eademque perpetua toti clero imponeretur: sitamen illa ratione omnis alia occluderetur in perpetuum via & modus alia commentandi iura, aliasque excogitandi artes sustentandi Apostolicam sedem, quibus Ecclesiasticæ leges non possunt non periculosissimè arctari. Ad 4. denique respondetur, quod etsi decimæ in subsidium etiam pauperum tribuantur clericis, qui præcepto misericordiæ ad eleemosinas tenentur erogandas, tamen quia eiusmodi eleemosinæ ipsorum dispensatione fieri debent, non perinde atque clerici, à decimis exoluendis pauperes eximuntur.

Solutio Caiet.

Ad 2. argum.

Ad 3. argum.

Ad 4. argum.

QVA